

KANTELU OIKEUSKANSLERILLE

Joutsan kunta

1. Asia

Kantelu koskee Hämeenlinnan hallinto-oikeuden 26.2.2026 antamaa välipäätöstä (dnrot 58/03.04.04.04.09/2026 ym.), jossa hallinto-oikeuden jäsen Jussi-Pekka Lajunen on jättänyt määräämättä täytäntöönpanokiellon Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston 9.12.2025 tekemälle palveluverkon supistamispäätökselle (§ 97).

Lajunen perustelee ratkaisuaan ainoastaan toteamalla:

“Aluevaltuuston päätöksen täytäntöönpanon kieltämiseen ei ole ilmennyt aihetta.”

Päätöksestä puuttuu arvio siitä, miksi täytäntöönpanon jatkuminen ei vaarantaisi valituksen tarkoitusta, vaikka valittajat ovat esittäneet yksityiskohtaisia selvityksiä päätöksen peruuttamattomista vaikutuksista.

2. Kantelun kohde

Kantelun kohteena on yksittäisen hallintotuomarin päätös ja erityisesti:

- täytäntöönpanokiellon epääminen ilman asianmukaista punnintaa
- päätöksen perustelemattomuus
- perusoikeuksien ja oikeusturvan riittämätön huomioon ottaminen
- hallintotuomioistuimelle säädetyn selvittämisvelvollisuuden laiminlyönti.

3. Taustatilanne

Keski-Suomen hyvinvointialueen päätös sisältää laajoja ja pysyviä muutoksia palveluverkkoon, kuten:

- vuodeosastojen sulkemisia
- henkilöstön siirtoja
- hoitoketjujen purkamista
- kiirevastaanottojen ja päivystyspalvelujen keskittämistä.

Valittajia on 12, mukaan lukien Joutsan kunta. Valitukset ovat edelleen vireillä.

4. Kantelun perusteet

4.1 Täytäntöönpanon peruuttamattomat vaikutukset

Valittajat ovat esittäneet hallinto-oikeudelle yksityiskohtaisia selvityksiä siitä, että päätöksen toimeenpano aiheuttaa tosiasiallisesti pysyviä ja korjaamattomia seurauksia:

- vuodeosastojen sulkeminen johtaa henkilöstön siirtymiseen ja osaamisen menettämiseen
- hoitoketjujen purkaminen heikentää potilasturvallisuutta
- palvelujen palauttaminen myöhemmin olisi käytännössä mahdotonta.

Hyvinvointialueesta annetun lain 148 §:n mukaan täytäntöönpano on kiellettävä, *“jos valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi”*. Tässä tapauksessa juuri näin tapahtuu.

Hallinto-oikeus ei ole arvioinut tätä lainkaan.

4.2 Oikeusturvan ja perusoikeuksien vaarantuminen

Perustuslain 21 § turvaa oikeuden tehokkaaseen oikeussuojaan. Tämä edellyttää, että valitus ei saa menettää merkitystään ennen kuin asia ratkaistaan.

Nyt:

- valitukset ovat vireillä
- toimeenpano muuttaa palvelurakenteen pysyvästi
- vaikutukset kohdistuvat erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin (iäkkäät, monisairaat, syrjäseutujen asukkaat).

Hallintotuomarin ratkaisu johtaa siihen, että oikeussuojan toteutuminen estyy käytännössä kokonaan. Hämeenlinnan hallinto-oikeuden ylituomarin ilmoituksen mukaan hallinto-oikeudella ei ole mandaattia muuttaa Lajusen päätöstä.

4.3 Hallinto-oikeuden perustelujen puutteellisuus

Hallinto-oikeuden/Lajusen välipäätös sisältää vain yhden perustelulauseen:

“Aluevaltuuston päätöksen täytäntöönpanon kieltämiseen ei ole ilmennyt aihetta.”

Päätöksestä puuttuu:

- punninta valittajien esittämistä riskeistä
- arvio siitä, vaarantuuko valituksen tarkoitus
- arvio perusoikeuksista
- arvio palvelujen saatavuudesta, potilasturvallisuudesta tai valmiusvelvoitteista
- viittaukset oikeuskäytäntöön tai sovellettuun harkintanormiin.

Hallintolain 45 § edellyttää, että päätös on perusteltava siten, että sen oikeudelliset ja tosiasialliset perusteet käyvät ilmi. Tässä näin ei ole tapahtunut.

4.4 Selvittämisvelvollisuuden laiminlyönti

Hallintotuomioistuimella on velvollisuus selvittää asia riittävästi ennen ratkaisua. Tässä tapauksessa:

- valittajat ovat esittäneet laajoja selvityksiä palvelujen heikkenemisestä
- hallinto-oikeus ei ole pyytänyt lisäselvityksiä
- päätöksessä ei ole merkkiäkään siitä, että esitettyjä riskejä olisi arvioitu.

Menettely ei täytä hallintolainkäyttöä koskevia vaatimuksia.

4.5 Merkittävä julkinen intressi

Yhden hallintuomarin päätös koskee koko Keski-Suomen väestöä ja muuttaa olennaisesti heidän oikeuttaan saada peruspalveluja kohtuullisella tavalla.

Tällaisissa asioissa edellytetään erityistä huolellisuutta ja perusteltua harkintaa. Nyt näin ei ole tapahtunut.

5. KHO:n oikeuskäytäntö tukee täytäntöönpanokiellon tarvetta

Korkein hallinto-oikeus on useissa ratkaisuissaan korostanut, että täytäntöönpano on kiellettävä, jos:

5.1 Valitus muutoin menettää merkityksensä

KHO 2018:130: täytäntöönpano on kiellettävä, jos valitus käy hyödyttömäksi.

Soveltaminen tähän asiaan:

Palveluverkon supistamispäätöksen toimeenpano – vuodeosastojen sulkemisineen ja henkilöstön siirtoineen – tekee valituksista käytännössä merkityksettömiä.

5.2 Päätöksen toimeenpano aiheuttaa peruuttamattomia vaikutuksia

KHO 2015:83: täytäntöönpano on kiellettävä, jos vaikutukset ovat tosiasiallisesti peruuttamattomia.

“Aluevaltuuston päätöksen täytäntöönpanon kieltämiseen ei ole ilmennyt aihetta.”

(Hämeenlinnan hallinto-oikeuden välipäätös 26.2.2026)

Päätöksestä puuttuu arvio siitä, miksi täytäntöönpanon jatkuminen ei vaarantaisi valituksen tarkoitusta, vaikka valittajat ovat esittäneet yksityiskohtaisia selvityksiä päätöksen peruuttamattomista vaikutuksista.

- perusoikeuksien ja oikeusturvan riittämätön huomioon ottaminen
- hallintotuomioistuimelle säädetyn selvittämisvelvollisuuden laiminlyönti.

Korkein hallinto-oikeus on useissa ratkaisuissaan korostanut, että täytäntöönpano on kiellettävä, jos:

5.3 Tuomioistuimen on tehtävä todellinen punninta

KHO 2019:166: hallinto-oikeuden täytyy arvioida valittajien esittämät riskit ja perustella ratkaisunsa.

Soveltaminen tähän asiaan:

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätös ei sisällä minkäänlaista punnintaa.

5.4 Myös välipäätökset on perusteltava

KHO 2014:83: välipäätösten perustelujen tulee täyttää hallintolain 45 §:n vaatimukset.

Soveltaminen tähän asiaan:

Hallinto-oikeuden päätös ei sisällä oikeudellisia eikä tosiasiallisia perusteluja.

5.5 Perusoikeudet ja haavoittuvassa asemassa olevat on huomioitava

KHO 2020:100: täytäntöönpanokiellon harkinnassa on huomioitava perusoikeudet ja erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien asema.

Soveltaminen tähän asiaan:

Päätös kohdistuu iäkkäisiin ja monisairaisiin, jotka ovat perustuslain 19 §:n suojaamia.

6. Miksi oikeuskanslerin tulee tutkia asia

Pyydämme oikeuskansleria arvioimaan, onko hallinto-oikeuden menettely:

- lainmukainen
- perusoikeuksien turvaamisen näkökulmasta hyväksyttävä
- hallintotuomioistuimelle säädetyn perustelu- ja selvittämisvelvollisuuden mukainen
- suhteellisuusperiaatteen mukainen.

Kantelulla ei pyritä vaikuttamaan valitusasian lopputulokseen, vaan siihen, että tuomioistuimen menettely täytäntöönpanokiellon osalta olisi asianmukaista ja oikeusturvaa turvaavaa.

7. Vaatimukset

Pyydämme oikeuskansleria:

1. **Arvioimaan**, onko hallinto-oikeus soveltanut hyvinvointialueesta annetun lain 148 §:ää oikein.
2. **Arvioimaan**, täyttääkö välipäätös hallintolain ja oikeuskäytännön edellyttämät perusteluvaatimukset.
3. **Arvioimaan**, onko täytäntöönpanon salliminen ennen valitusten ratkaisemista vaarantanut asukkaiden perusoikeuksia ja valittajien oikeusturvaa.

4. **Ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin**, kuten huomautuksen antamiseen hallinto-oikeuden menettelystä.

8. Lopuksi

Hallinto-oikeuden päätös on poikkeuksellisen niukasti perusteltu ja jättää kokonaan arvioimatta ne seikat, jotka ovat täytäntöönpanokiellon kannalta oikeudellisesti ratkaisevia. Päätöksen toimeenpano ennen lainvoimaisuutta aiheuttaa hyvinvointialueen asukkaille merkittävää ja mahdollisesti pysyvää haittaa.

Katsoessamme, että hallinto-oikeuden menettely ei täytä laillisuusvalvonnan edellyttämiä vaatimuksia, pyydämme oikeuskansleria tutkimaan asian.

Kantelussamme on olennaisinta, että saisimme Oikeuskanslerin kannanoton siihen, toimiiko lainkäyttömme siten, että yhden hallinto-oikeustuomarin perustelematon välipäätös vie palvelut pois tuhansilta keski-suomalaisilta.

Joutsan kunnan hallitus 16.3.2026 Asia 9